

Francia tanya

Egyszerűbb históriát, mint amit Szakonyi Károly elmond a *Francia tanya* című tévé-film-ben, elképzelni is alig lehet. De a közlés egyszerűsége itt — mint a jó művek egész sorában — csak segíti a közlendő mélyebb és árnyaltabb felfogását. Az egyórás film egyötödében békés, bukolikus nyugalmú, csaknem azt mondhatni, idilli jeleneteket látunk: mintha empire hangulatú bájos, szerelmi románcot lengene be a klasszikus francia természetimádat lágy derűje.

Pedig közben tudjuk és látjuk, hogy e finom és jóságos mosolyok világa a háborús sebek és méltatlanságok keserű fájalmát takargatja be. Méghozzá ez a kép nem is a múlt századi háborúk valamelyikéből való, hanem a legutóbbiból és az eddigi legkegyetlenebből. 1944 végén, a háborúvesztés pánikjában a fasiszták nyugatra hurcolták a magyar leventék, a tizennyolc évüket még el nem ért fiúk ezreit. Ezek egy csoportja francia fogolytáborokba került, s onnan a lakosság házkörüli munkákra „kiigényelhetette” őket. Ez lett a jóképű, rokonszenves Svecz leveante sorsa is.

Amikor a háborús-özvegy fiatalasszony és

anyósa, az emelkedett lelkű matróna a trappoló fogaton szinte szó nélkül tanyájukra viszik Sveczet, már megértjük, hogy nem annyira munkákékre van itt szükség, mint inkább férfira. Valóban. Am nemcsak a fiatal özvegy fogadja be szerelmeseként az életébe a magyar fiút, hanem az idős hölgy is annyira megszereti, hogy egész vagyonát és a tanyát is rá akarja testálni. Ehhez örökbe fogadási szerződést kellene kötniök, de a fiú, aki eddig a pontig elfogadott jósorsától minden kegyet, amit elfogadhatott, ezt a hatalmas és megvesztegető szerencsét már elhárítja magától. — Miért kellene engem örökbefogadni, van nekem otthon anyám — mondja. Az elutasítás közvetlen rugója, hogy várja már a szökésre alkalmas pillanatot. Mi úzi innen el? Honvágy? A bajtársai iránti hűség és a sorsukban való osztozni akarás? A megvásárolhatatlanság önérzete? Az élet felcserélhetetlenségének tudata? Vagy mindez együtt? Valójában egyre megy. Svecz nem cserél szívet, sem hazát, kilép az empire-keretből, vállalja a szökés kockázatos kalandját, otthagyja a jóság puha fészket, mert a jóság sem jogosíthat

fel senkit egy élet, egy személyiség — habár a leggyengédebb — körülsáncolására sem.

Radó Gyula diploma-filmjét rendezte meg ebben a műben. Mindedig s már hosszú évek óta aktuális riportműsorokat rendezett. Ezen a munkáján máris meglátszik, milyen vágyakozás élt benne az artisztikus és míves kifejezés iránt. De nemcsak vágy — tehetőség is. Elsősorban poétikus hangulatteremtő ereje ragadott meg és a stíluseszközök biztos ízlésre való használatára, habár egyelőre itt-ott még a tempó rovására. A *Francia tanya* nagy reményekre jogosító bemutatkozása Nemescsói Tamás operatőrnek is, aki szintén vizsgafeladatául ezt a filmet választotta. Igen érzékletes a film képi megformálása és fény-árny elosztása. A színészek puritán játékkal az érzések belső érlelődését is híven ábrázolták, elsőül Drahotá Andrea, ám vele csaknem egyenértékűen Kiss István is a két egymásra találó ember szerepében. Öröm volt látni a matrónaszerepben a már keveset látható Makay Margitot, mert ezúttal is a színészi kulturáltság magas fokáról tett tanúságot.

SAS GYÖRGY